

Табл. Результати кореляційно-регресійного аналізу між загальним приростом дослідних живоплотів та показниками властивостей ґрунту (с/мт Берегомет)*

Ознака		Коефіцієнт кореляції (r)	Рівняння регресії
Y	X		
Шар ґрунту 0-20 см			
Загальний приріст пагонів у досліджуваних живоплотах	Гумус	0,82	$y=288,205-78,66 \text{ гумус}$
	N	0,81	$y=-81,619+14,7298 \text{ N}$
	P ₂ O ₅	0,59	$y=11,20+9,91 \text{ P}_2\text{O}_5$
	K ₂ O	0,55	$y=115,24-4,139 \text{ K}_2\text{O}$
	pH _{H2O}	0,97	$y=-248,636+61,99 \text{ pH}_{\text{H}_2\text{O}}$
	pH _{KCl}	0,93	$y=889,06-194,77$
	Обмінна кислотність	-0,48	$y=186,536-68,038 \text{ ОК}$
	Al ³⁺	-0,218	$y=96,327-0,289 \text{ Al}^{3+}$
H ⁺	-0,978	$y=-0,485+0,008 \text{ H}^+$	
Шар ґрунту 20-40 см			
Загальний приріст пагонів у досліджуваних живоплотах	Гумус	0,86	$y=199,987-73,059 \text{ гумус}$
	N	0,22	$y=-82,967+1,602 \text{ N}$
	P ₂ O ₅	0,43	$y=122,005-5,79 \text{ P}_2\text{O}_5$
	K ₂ O	0,58	$y=13,55-0,09 \text{ K}_2\text{O}$
	pH _{H2O}	0,88	$y=3,7+0,02 \text{ pH}_{\text{H}_2\text{O}}$
	pH _{KCl}	0,55	$y=3,495+0,008 \text{ pH}_{\text{KCl}}$
	Обмінна кислотність	-0,50	$y=-176+0,029 \text{ ОК}$
	Al ³⁺	-0,71	$y=-1,217+0,017 \text{ Al}^{3+}$
H ⁺	-0,77	$y=-1,236+0,017 \text{ H}^+$	
Шар ґрунту 40-60 см			
Загальний приріст пагонів у досліджуваних живоплотах	Гумус	0,82	$y=215,15-176,71 \text{ гумус}$
	N	0,064	$y=99,41-0,51 \text{ N}$
	P ₂ O ₅	0,26	$y=6,089-0,025 \text{ P}_2\text{O}_5$
	K ₂ O	0,66	$y=17,879-0,13 \text{ K}_2\text{O}$
	pH _{H2O}	0,57	$y=3,77+0,002 \text{ pH}_{\text{H}_2\text{O}}$
	pH _{KCl}	0,23	$y=4,69-0,002 \text{ pH}_{\text{KCl}}$
	Обмінна кислотність	-0,53	$y=-2,011+0,05 \text{ ОК}$
	Al ³⁺	-0,41	$y=-0,47+0,029 \text{ Al}^{3+}$
H ⁺	-0,74	$y=-1,56+0,021 \text{ H}^+$	

Примітка: *статистично значущі коефіцієнти кореляції виділено.

Отже, більш сприятливі показники кислотно-основного стану, вищий вміст гумусу та елементів мінерального живлення рослин забезпечать кращі умови для росту й розвитку живоплотів.

Література

1. Городній М.М. Агрохімічний аналіз : підручник [для студ. ВНЗ] / М.М. Городній, А.П. Лісовал, А.В. Бикін та ін.; за ред. М.М. Городнього. – К. : Вид-во "Арістей", 2005. – 468 с.
2. Аринушкіна Е.В. Руководство по химическому анализу почв / Е.В. Аринушкіна. – М. : Изд-во "Наука", 1989. – 486 с.
3. Вовк О.Б. Особливості ґрунтового моніторингу в умовах міста (на прикладі м. Львова) / О.Б. Вовк // Екологія та ноосферологія : зб. наук. праць. – 2007. – Т. 18, № 1-2. – С. 57-63, 57-63.
4. Генік Я.В. Вплив антропогенних навантажень на стан ґрунтового покриву паркових і лісопаркових насаджень м.ст Карпатського регіону України / Я.В. Генік, А.П. Діда // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.13. – С. 110-113.

5. Колядинський П. Мікрокліматичні та орографічні чинники функціонального зонування території великого міста (на прикладі міста Чернівці) / П. Колядинський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 434. – С. 49-61.

6. Ландшафти міста Чернівці : морфологія / за ред. В.М. Гуцуляка. – Чернівці : Вид-во "Рута", 2006. – 168 с.

7. Миннев В.Г. Практикум по агрохимии / В.Г. Миннев, Е.П. Дурьнина, А.В. Кочетавкин и др.; под ред. В.Г. Миннева. – М. : Изд-во МГУ, 1989. – 304 с.

8. Макаров И.П. Плодородие почв и устойчивость земледелия (агроэкологические аспекты) / И.П. Макаров, В.Д. Муха, И.С. Качетов и др.; под ред. И.П. Макарова и В.Д. Мухи. – М. : Изд-во "Колос", 1995. – 288 с.

9. Шорина Т.С. Влияние автомобильного транспорта на свойства почв придорожных территорий города Оренбурга / Т.С. Шорина, А.В. Попов, Б.С. Укенов // Вестник Оренбургского государственного университета : сб. науч. тр. – 2013. – № 6 (155). – С. 134-137.

Мирончук К.В. Влияние ґрунтовых условий на рост и развитие живых изгородей

Приведены физико-химические и агрохимические свойства почв под исследуемыми живыми изгородями, растущие в пгт Берегомет и г. Черновцы. Освещены различия влияния почвы с кислой реакцией среды, по сравнению с почвой с нейтральной реакцией, на рост и развитие живых изгородей. Охарактеризовано профильное распределение подвижных форм элементов минерального питания. Выделены показатели свойств почв, которые влияют на прирост определенного вида растений. Поданы и проанализированы корреляционные связи между физико-химическими, агрохимическими показателями почвы и приростом побегов исследовательских живых изгородей.

Ключевые слова: почва, живые изгороди, физико-химические и агрохимические свойства почвы, корреляционная связь, интенсивность прироста побегов, фактор влияния.

Myronchuk K.V. The Influence of Urban Soil Characteristics on the Growth and Development of Hedges

Some physical – chemical and agrochemical soil properties studied under hedges that grow in the village of Berehomet and the city of Chernivtsi are identified. The impact of differences in soil acidic environment compared to the soil with a neutral reaction to the growth and development of hedges is described. Some profile characteristics and the distribution of mobile forms of mineral nutrients are specified. The indicators of soil properties that affect the growth of certain plant species are determined. The correlation between physical, chemical, and agrochemical indices of soil and growth of shoots of research hedges is analysed.

Keywords: soil, hedges, physical – chemical and agrochemical properties of soil, correlation, intensity growth of shoots, impact.

УДК 582:635.[054+925](477.46/41)

Доц. О.В. Спрягайло,

канд. біол. наук – Черкаський НУ ім. Б. Хмельницького

БОТАНІКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ КУЛЬТИВОВАНОЇ ДЕНДРОФЛОРИ СЕРЕДНЬОГО ПОДНІПРОВ'Я

Оцінено ступінь використання інтродукованих видів деревних рослин у фітомеліоративних системах Середнього Подніпров'я та проаналізовано походження рослинного матеріалу, що використовується в об'єктах озеленення регіону. Встановлено, що у складі об'єктів озеленення регіону зростає 62 абригенних види та 217 інтродукованих. Найбільшим представництвом відзначаються Східноазійська флористична область – 66 видів, Атлантично-Північноамериканська – 56 і Циркумбореальна – 55, а 69 видів походять із кількох ботаніко-географічних областей.

Значне використання інтродуцентів Північної Америки і Східної Азії у регіоні викликає серйозне занепокоєння, оскільки одним із критеріїв інвазійного потенціалу чужинних рослин в умовах України є географічне походження (первинний ареал) і найімовірніша та висока загроза інвазій очікується від видів північноамериканського походження та неофітів із помірно-кліматичних областей або гірських районів Азії.

Ключові слова: інвазії, інтродукція, дендрофлора, ботаніко-географічне походження, ареал.

Вступ. Однією з умов збалансованого розвитку – концепції, що визнана домінантною ідеологією функціонування земної цивілізації у XXI ст. – є збереження біологічного різноманіття [13]. Після прямого знищення умов існування, другою за значущістю загрозою біологічному різноманіттю у світі вважають інвазії неаборигенних організмів [18]. У процесах біологічних інвазій задіяна велика кількість біологічних, екологічних та інших чинників, дослідження яких дасть змогу наблизитися до вирішення конкретних проблем біотичного забруднення та стримування скорочення світової біорізноманітності [9].

Однією з причин активного поширення чужорідних організмів у нових умовах є їх цілеспрямована інтродукція, що здійснюється з метою вирощування рослин нових таксонів, які володіють господарсько-цінними властивостями. Перенесення рослин із регіону їхнього природного зростання у нові умови часто має значний позитивний економічний ефект, оскільки при цьому зростає асортиментна пропозиція для використання їх у різних умовах та напрямках господарської діяльності. При цьому високий рівень адаптації рослинних організмів в умовах регіону-реципієнта донедавна вважали винятково позитивним явищем, адже за таких обставин можна сформувані стійкі високопродуктивні, високодекоративні чи високоефективні захисні насадження. Проте зворотним боком ситуації є поява видів-переселенців, які в нових умовах досягають максимального рівня адаптації та активно проникають в аборигенні екосистеми, істотно змінюючи їх, а часом призводячи до практично повного знищення та перемодифікування.

Питання оцінювання ризиків та впливу інвазій неаборигенних організмів в Україні досліджено у роботах В.В. Протопопової, С.Л. Мосякіна, М.В. Шевери, Р.І. Бурди, В.І. Придатко, О.С. Абдуллоєвої та ін. [1, 2, 12, 16]. На цей час біологія інвазій рослин як відносно новий науковий напрямок потребує детальних досліджень та формування на їх основі теоретичних узагальнень.

Мета дослідження – оцінювання ступеня використання інтродукованих видів деревних рослин у фітомеліоративних системах Середнього Подніпров'я та аналіз походження рослинного матеріалу, що використовується в об'єктах озеленення регіону.

Матеріали та методи. Аналіз походження інтродукованих деревних рослин проведено за результатами обстеження вуличних і паркових об'єктів озеленення населених пунктів (15 міст та 24 сіл Черкаської та Київської обл.), штучних лісових, а також захисних насаджень автошляхів, агроекосистем та берегів водоймищ Середнього Подніпров'я. Латинські назви, об'єм та номенклатуру таксонів прийнято згідно з роботами С.К. Черепанова [14], С.Л. Мосякіна та М.М. Федорончука [17] з урахуванням матеріалів довідників "Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й куші" [4-6].

Результати дослідження та їх обговорення. За результатами ботаніко-географічного аналізу культивованої дендрофлори Середнього Подніпров'я встановлено, що у складі об'єктів озеленення регіону використовується 62 види (22,2 %) аборигенної флори, а також – 217 (77,8 %) інтродукованих видів деревних і напівдеревних рослин. Таке співвідношення свідчить про сприятливі умови для культивування рослин – представників іноземних флор, а також про досить успішну інтродукцію значної кількості видів і як наслідок – певний ризик проникнення чужоземних таксонів у аборигенні екосистеми.

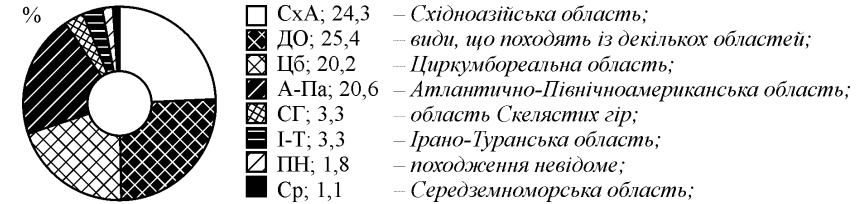

Рис. Розподіл культивованої дендрофлори за ботаніко-географічним походженням

Культивована дендрофлора досліджуваного регіону сформована з представників Голарктичного флористичного царства двох підцарств: Бореального і Давньосередземноморського (рис.). Найбільшим представництвом в об'єктах озеленення відзначаються три ботаніко-географічні області – Східноазійська, Атлантично-Північноамериканська і Циркумбореальна, що узгоджується з даними, які отримали інші дослідники у різних регіонах України: В.І. Гнезділова у Передкарпатті [3] В.В. Немерцалов в Одесі [10], Т.В. Панасенко на Полтавщині [11], В.М. Черняк на Волино-Поділлі [15], Л.О. Коцун на Волині [8], Н.В. Дерев'янку у Північному Причорномор'ї [7].

Найбільшу частку (25,4 %) становить група рослин, види яких утворюють ареал, що поширюється на кілька ботаніко-географічних областей. Очевидно, це свідчить про їхню високу екологічну пластичність і здатність адекватно реагувати на широкий спектр екологічних умов. У зв'язку з цим, представники зазначеної групи досить успішно інтродукувалися в умовах регіону дослідження і здавна широко використовуються в практиці озеленення. Серед них – *Padus mahaleb* (L.) Borkh., *Ulmus pumila* L., *Padus avium* Mill., *Pyrus communis* L., *Spiraea media* F. Schmidt, *Lonicera tatarica* L. та ін. Досить значною (24,3 %) є група видів, що походять із Східно-Азійської області. Яскравими представниками є ендемічні роди *Ginkgo* L., *Metasequoia* Hu et W.C. Cheng., *Microbiota* Kom. та ін. Цінними для озеленення та у ролі лікарських рослин є *Schisandra chinensis* (Turcz.) Baill., *Securinega suffruticosa*, *Aralia elata* (Mig.) Seem., *Styphnolobium japonicum* (L.) Schott. тощо.

Значна роль в озелененні населених пунктів Середнього Подніпров'я належить представникам Атлантично-Північноамериканської флористичної області. З цього регіону інтродуковано 56 видів (20,6 %) деревних рослин. Важливе функціональне навантаження виконують *Amorpha fruticosa* L. – під час закріплення берегів водосховищ, *Juglans nigra* L. – у лісовому господарстві, *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch. – як невибаглива декоративна ліана та ґрунтопокритва рослина, *Quercus rubra* L. і *Rhus typhina* L. – у паркових насадженнях, *Pte-*

lea trifoliata L. і *Fraxinus pennsylvanica* Marshall – під час створення вітрозахисних лісосмуг, *Robinia pseudoacacia* L. – для закріплення ярів і крутосхилів.

Значне використання інтродуцентів Північної Америки і Східної Азії в регіоні (та й загалом по Україні) викликає серйозне занепокоєння, оскільки одним із критеріїв інвазійного потенціалу чужинних рослин в умовах України є географічне походження (первинний ареал) і найімовірніша та більша загроза інвазій очікується від північноамериканських видів (оскільки більша частина інвазійних рослин "чорного списку" Європи – саме такого походження) та неофітів із помірно-кліматичних областей або гірських районів Азії [1].

Незважаючи на активне використання в озелененні регіону рослин з інших ботаніко-географічних областей, традиційно важливими у цьому плані залишаються види флори Циркумбореальної області, більшість з яких є аборигенними у Середньому Подніпров'ї. У вуличних, паркових і лісових насадженнях виявлено культивування 55 (20,2 %) таких таксонів. Серед них – *Carpinus betulus* L., *Quercus robur* L., *Ulmus laevis* Pall., *Crataegus oxycantha* L., *Tilia cordata* Mill. тощо.

Незначного поширення на досліджуваній території набули види гірських районів Північної Америки – із області Скелястих гір інтродуковано всього 9 видів (3,3 %) деревних рослин, серед яких *Abies concolor* (Gord. & Glend.) Lindl., *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray) Parl., *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco, *Picea engelmannii* Engelm. Така ж кількість видів (9 або 3,3 %) походить з Ірано-Туранської області і представлена *Amygdalus communis* L., *Pterocarya pterocarpa* (Michx.) Kunth., *Quercus castaneifolia* C.A. Mey., *Halimodendron halodendron* (Pall.) Voss. та ін.

Лише 3 види (1,1 %) походить із Середземноморської флористичної області: *Picea omorica* (Panc.) Purkyně., *Aesculus hippocastanum* L., *Pinus pallasiana* Lamb. та ще 5 видів (1,8 %) – невідомого походження (*Prunus domestica* L., *P. pissardii* Carriere, *Malus domestica* Borkh., *M. floribunda* Siebold, *Vitis vinifera* L.). Крім цього, 102 таксони (27,3 %) культивованої дендрофлори мають гібридне походження або належать до культиварів. За результатами аналізу походження видів різних відділів встановлено, що більшість представників *Pinophyta* інтродуковані зі Східноазійської флористичної області (14 або 5,1 % від загальної кількості видів) (табл. 1).

Табл. 1. Розподіл голонасінних культивованої дендрофлори Середнього Подніпров'я за ботаніко-географічним походженням

Флористична область	Кількість видів, шт.	Частка від кількості видів, %	
		голонасінних	загальної
Атлантично-Північноамериканська	6	13,3	2,2
Ірано-Туранська	1	2,2	0,4
Скелястих гір	5	11,1	1,8
Середземноморська область	2	4,4	0,7
Східноазійська область	14	31,1	5,1
Циркумбореальна область	12	26,7	4,4
Походження невідоме	0	0,0	0,0
Походять із кількох областей	5	11,1	1,8
Разом	45	100,0	16,5

Серед видів Східно-Азійської флористичної області частина інтродукована досить давно і набула значного поширення і використання (*Platycladus orientalis*), інші – з'явилися у культивованій дендрофлорі регіону лише останнім часом і трапляються в окремих колекціях (*Abies koreana* Wils., *Metasequoia glyptostroboides* Hu et W.C. Cheng, *Picea jesoensis* Carriere та ін.). Істотним серед голонасінних є також представництво Циркумбореальної флори (12 видів або 4,4 %). Важливе функціональне навантаження у насадженнях регіону виконують *Pinus nigra* J.F. Arnold, *Picea abies* (L.) H. Karst., *Juniperus communis* L. та ін. Атлантично-Північноамериканська область та область Скелястих гір представлені по 6 (2,2 %) і 5 (1,8 %) видів голонасінних відповідно. Представники цих областей (*Juniperus horizontalis* Moench, *Tsuga canadensis* Carr., *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray) Parl.) останнім часом дедалі частіше трапляються у приватних колекціях, вуличних і паркових насадженнях. Східноазійська область аналогічним чином забезпечила найбільше представництво видів відділу *Magnoliophyta* (табл. 2).

Табл. 2. Розподіл покритонасінних культивованої дендрофлори Середнього Подніпров'я за ботаніко-географічним походженням

Флористична область	Кількість видів, шт.	Частка від кількості видів, %	
		покритонасінних	загальної
Атлантично-Північноамериканська	50	22,0	18,4
Ірано-Туранська	8	3,5	2,9
Скелястих гір	4	1,8	1,5
Середземноморська область	1	0,4	0,4
Східноазійська область	52	22,9	19,1
Циркумбореальна область	43	18,9	15,8
Походження невідоме	5	2,2	1,8
Походять із кількох областей	64	28,2	23,5
Разом	227	100,0	83,5

Види покритонасінних, що походять із Східноазійської області, набули значного поширення у практиці озеленення населених пунктів Середнього Подніпров'я завдяки невибагливості багатьох з них до умов зростання та значній декоративності. Серед них – *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Chaenomeles japonica* (Thunb.) Lindl., *Forsythia suspensa* (Thunb.) Vahl, *Populus simonii* Carr. тощо. Досить часто, зокрема і в старовинних парках (що свідчить про тривалість використання), трапляються види з Атлантично-Північноамериканської флористичної області (50 або 17,7 % від загальної кількості видів). Так, звичайними у садово-паркових ландшафтах Середнього Подніпров'я є *Acer saccharinum* L., *A. negundo* L., *Quercus rubra*, *Celtis occidentalis* L., *Catalpa bignonioides* Walter та ін. Значним є також представництво покритонасінних із Циркумбореальної області (43 види або 15,8 %). Деревні рослини цієї групи добре пристосовані до умов Середнього Подніпров'я і успішно використовуються у насадженнях регіону. Багато видів (*Tilia cordata*, *Acer platanoides* L., *Quercus robur* L. та ін.) часто є основним матеріалом у різноманітних об'єктах озеленення.

Близькою за рівнем пристосованості й інтенсивністю використання групою є сукупність видів, ареал яких охоплює кілька ботаніко-географічних об-

ластей. Ця обставина свідчить про те, що види цієї категорії мають високу екологічну пластичність, і відповідно – значну природну територію зростання. Сюди належать 64 види (23,5 %) дерев і кущів, серед яких є як досить поширені в об'єктах озеленення (*Populus alba* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Salix alba* L., *Sorbus aucuparia* L., *Spiraea media* Schmidt), так і досить рідкісні види (*Pyrus elaeagnifolia* Pall., *Castanea sativa* Mill., *Platanus orientalis* L., *Euonymus nana* Vieb. тощо). Дуже бідним є представництво Ірано-Туранської флористичної області (8 видів – *Pterocarya pterocarpa* (Michx.) Kunth., *Halimodendron halodendron* (Pall.) Voss.), області Скелястих гір (4 види), Середземноморської області (1 вид – *Aesculus hippocastanum*).

Висновки. Встановлено, що у складі об'єктів озеленення регіону зростає 62 аборигенних види та 217 інтродукованих. Найбільшим представництвом відзначаються Східноазійська флористична область – 66 видів, Атлантично-Північноамериканська – 56 і Циркумбореальна – 55, а 69 видів походять із кількох ботаніко-географічних областей. Значне використання інтродуцентів Північної Америки і Східної Азії в регіоні викликає серйозне занепокоєння, оскільки одним із критеріїв інвазійного потенціалу чужинних рослин в умовах України є географічне походження (первинний ареал) і найімовірніша загроза інвазій очікується від північноамериканських видів (звідти походять більшість рослин "чорного списку" Європи) та неофітів із помірно-кліматичних областей або гірських районів Азії.

Література

1. Абдулєва О.С. Обґрунтування критеріїв інвазійного потенціалу чужинних видів рослин в Україні / О.С. Абдулєва, Н.І. Карпенко // Чорноморський ботанічний журнал : зб. наук. праць. – 2003. – Т. 8, № 3. – С. 252-256.
2. Бурда Р.І. Стан видів: чужорідні й інвазійні види (рослини) / Р.І. Бурда, В.І. Придатко // Агробіорізноманіття України: теорія, методологія, індикатори, приклади : зб. наук. праць. – К. : Вид-во ЗАТ "Нічлава". – 2005. – Кн. 1. – С. 271-276.
3. Гнезділова В.І. Культурована дендрофлора покритонасінних Передкарпаття та перспективи її використання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "Ботаніка" / В.І. Гнезділова; НАН України. Нац. бот. сад ім. М.М. Гришка. – К., 2003. – 20 с.
4. Кохно М.А. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Голонасінні : довідник / М.А. Кохно, В.І. Гордієнко, Г.С. Захаренко та ін.; за ред. М.А. Кохна, С.І. Кузнецова; НАН України, Нац. бот. сад ім. М.М. Гришка. – К. : Изд-во "Вища шк.". – 2001. – 207 с.
5. Кохно М.А. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Покритонасінні. – Ч. I. : довідник / М.А. Кохно, Л.І. Пархоменко та ін.; за ред. М.А. Кохна. – К. : Вид-во "Фітосоціоцентр". – 2002. – 448 с.
6. Кохно М.А. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Покритонасінні : довідник. – Ч. II. / М.А. Кохно, Н.М. Трофименко, Л.І. Пархоменко та ін.; за ред. М.А. Кохна та Н.М. Трофименко. – К. : Вид-во "Фітосоціоцентр". – 2005. – 716 с.
7. Дерев'яно Н.В. Декоративні деревні рослини у Північному Причорномор'ї (інтродукція, біоекологічні особливості, використання) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "Ботаніка" / Н.В. Дерев'яно; НАН України; Нац. ботан. сад ім. М.М. Гришка. – К., 2011. – 21 с.
8. Коцун Л.О. Культурована дендрофлора Волині та перспективи її використання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "Ботаніка" / Л.О. Коцун; НАН України; Центр. ботан. сад ім. М.М. Гришка. – К., 1999. – 18 с.
9. Мосякін А.С. Огляд основних гіпотез інвазійності рослин / А.С. Мосякін // Український ботанічний журнал : наук. журнал НАН України. – 2009. – Т. 66, № 4. – С. 466-476.

10. Немерцалов В.В. Дендрофлора міста Одеси (формування, сучасний стан, перспективи оптимізації) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "Ботаніка" / В.В. Немерцалов; НАН України. Нац. ботан. сад ім. М.М. Гришка. – К., 2008. – 21 с.
11. Панасенко Т.В. Дендрофлора парків Полтавщини: сучасний стан, шляхи збереження та розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "Ботаніка" / Т.В. Панасенко; НАН України. Нац. бот. сад ім. М.М. Гришка. – К., 2007. – 20 с.
12. Протопопова В.В. Фітоінвазії в Україні як загроза біорізноманіттю: сучасний стан і завдання на майбутнє / В.В. Протопопова, С.Л. Мосякін, М.В. Шевера. – К. : Вид-во Ін-ту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАНУ. – 2002. – 32 с.
13. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України / В. Трегобчук // Вісник НАН України : зб. наук. праць. – 2002. – № 2. – С. 31-40.
14. Черепанов С.К. Сосудистые растения России и сопредельных государств (в пределах бывшего СССР) / С.К. Черепанов. – СПб., 1995. – 990 с.
15. Черняк В.М. Культурована дендрофлора Волино-Поділля, перспективи її використання та збагачення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра біол. наук: спец. 06.03.01 / В.М. Черняк; Укр. держ. лісотехн. ун-т. – Львів. – 2005. – 37 с.
16. Чужорідні види флори України: роки і автори. Бібліографічний покажчик. – Вип. 2 / упор.: Р.І. Бурда, В.В. Протопопова, М.В. Шевера, М.О. Голівець. – К. : Вид-во Ін-ту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, Ін-т евол. екол. НАН України, 2014. – 86 с.
17. Mosyakin S.L. Vascular plants of Ukraine / S.L. Mosyakin, M.M. Fedoronchuk // Nomenclatural checklist. – K., 1999. – 345 p.
18. Global Strategy on Invasive Alien Species // Convention of Biological Diversity, SBSTTA Sixth Meeting. – Montreal. – 2001. – 52 p.

Спрягайло А.В. Ботанико-географический анализ культивированной дендрофлоры Среднего Поднепровья

Оценена степень использования интродуцированных видов древесных растений в фитомелиоративных системах Среднего Поднепровья и проанализировано происхождение растительного материала, используемого в объектах озеленения региона. В составе объектов озеленения региона используется 62 аборигенных вида и 217 интродуцированных. Наибольшим представительством отмечаются Восточноазиатская флористическая область – 66 видов, Атлантическо-Североамериканская – 56 и Циркумбореальная – 55, а 69 видов происходят из нескольких ботанико-географических областей.

Значительное использование интродуцентов Северной Америки и Восточной Азии в регионе вызывает серьезное беспокойство, поскольку одним из критериев инвазивного потенциала чужеродных растений в условиях Украины является географическое происхождение (первичный ареал) и вероятная и большая угроза инвазий ожидается от североамериканских видов и неофитов с умеренно-климатических областей или горных районов Азии.

Ключевые слова: инвазии, интродукция, дендрофлора, ботанико-географическое происхождение, ареал.

Spryagailo O.V. The Botanical-geographic Analysis of Middle Dnieper Cultured Dendroflora

The degree of introduced species of wood plants in the Middle Dnieper phytomeliorative systems is reviewed. The origin of the plant material used in planting sites of the region is analysed. It is established that among the landscaping objects of the region 62 native and 217 introduced species are growing. The largest representation is marked by Eastern Asiatic floristic region – 66 species, North American Atlantic region – 56 and Circumboreal region – 55. Sixty nine species are originating from several botanical-geographical regions. The significant use of introduced North America and East Asia species evokes a serious concern. As well as one of the criteria of invasive potential of introduced plants in Ukraine is the geographical origin (primary area) and most likely, and high threat of invasions is expected from the species of North American origin, and neophytes from moderate climate areas or mountain regions of Asia.

Keywords: invasion, introduction, dendroflora, botanical-geographical origin, areal.